

İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NASREDDİN HOCA VE KELOĞLAN'A İLİŞKİN BİLGİ VE ALGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Erol DURAN*

ÖZET

İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili bilgi ve algı düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada, “Öğrencilerin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili bilgi masallarını hangi kaynaklardan öğrendikleri” ve “Fıkralarda veya masalarda verilmek istenen mesajı doğru algılayıp algılayamadıkları” araştırılmaya çalışılmıştır. Araştırmada, betimsel tarama modeli; içerik ve betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Uşak il merkezi ilköğretim okullarına devam eden beşinci sınıf öğrencileri içerisinde rastgele yolla seçilen 172 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile İlgili Bilgi ve Algı Düzeylerini Belirleme Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler, Nasreddin Hoca’yı, “komik, eşeğe ters binen hazırcevap ve bilgili” şeklinde tanımlamaktadırlar. Ancak Nasreddin Hoca’yı, “yalancı ve hilekâr” olarak tanımlayan öğrenci sayısı da azımsanmayacak orandadır. Öğrenciler Keloğlanı daha çok “kel kafalı, çizgi film kahramanı ve akıllı”, şeklinde tanımlamaktadırlar. Ayrıca, Keloğlanın “tembel ve söz dinlemeyen” özellikleri de, öğrencilerin cevaplarında öne çıkmaktadır. Öğrencilerin yarısından fazlasının Nasreddin Hoca fıkralarında verilmek istenen mesajı algılamada “çok başarısız veya başarısız” oldukları; Keloğlan masallarında verilmek istenen mesajı algılamada ise öğrencilerin yarısından fazlasının “çok başarılı veya başarılı” oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ana fikir, Nasreddin Hoca, Keloğlan, masal, fıkra.

INVESTIGATION OF PRIMARY FIFTH GRADE STUDENTS' KNOWLEDGE AND PERCEPTION LEVEL OF NASREDDIN HODJA AND KELOĞLAN

ABSTRACT

This study aims to investigate how primary fifth grade students' levels of knowledge and perception about Nasreddin Hodja and Keloğlan. This study were tried to find answer of these question: “Which is the level of students' knowledge about Nasreddin Hodja and Keloğlan?”, “Which sources students learned Keloğlan tales?”, “Can Students detect correctly

* Yrd. Doç. Dr., Uşak Ü. Eğt. Fak. İlköğretim Böl. Sınıf Öğretmenliği ABD. El-mek: erolduran@gmail.com

perceive the message to be given in jokes or tales". In this study, the descriptive model; content and descriptive analysis technique was used. The study group is 172 primary fifth grade students chosen at random in Uşak city center. In this study, a data collection tool, Investigation of Primary Fifth Grade Students' Knowledge and Perception Related to Nasreddin Hodja and Keloğlan, developed by the researcher, was used. According to the survey, students define Nasreddin Hodja as "funny, reverse, donkey riding, witty and knowledgeable". But some students define Nasreddin Hodja as "a liar and deceitful. This rate for the number of students cannot be underestimated. Students define Keloğlan as "bald, cartoon character and intelligent". In addition, in the students responses, Keloğlan "lazy and disobedient" features stand out. More than half of the students have been failed or very failed to percept the message to be given in Nasreddin Hodja jokes. However, more than half of the students have been success or very success to percept the message to be given in Keloğlan tales.

Keywords: Thema, Nasreddin Hodja, Keloğlan, tale, joke.

Giriş

Fıkralar, insanların bir tebessümle binlerce yıllık derslere vakıf olabilmelerini sağlarlar. Fıkralar genellikle, gerçek olaylardan hareket edilen ve içerisinde gülünç olaylar, çarpıklıklar, hikmetli sözler bulunan, yaygın epik drama türündeki hikâyelerdir (Boratov, 1992; Elçin, 1993). Fıkralar, başlangıç bölümünden, sonuç bölümüne kadar dinleyen veya okuyanın zihninde bir metin oluşturur. Aynı biçimde sonuç bölümü de bir metin oluşturur. Ancak oluşturulan bu metinler birbirleriyle uyumsuz ise ortaya bir çelişki çıkar. Çıkan bu çelişki gülmeceye neden olur (Ülper, 2002).

Fıkra, kendine özgü kompozisyonu ile diğer edebiyat türlerinden ayrılır. Anlatım sırasında, kelimelerin seçimi, tasvir biçimi, diyalog çatısı, konu seçimi ve hedef belirlemesi, ona küçük hacimli kompozisyonu içinde bu farklılığı kazandırır. Fıkra, bu özellikleri ile sadece sözlü anlatım, konuşma ve sohbet durumlarında değil; aynı zamanda, yazılı anlatım, türleri arasında kendine yer bulan ve bu alanda kullanımının gerekliliğini kabul ettiren yeterliliğe sahiptir. Edebiyatın her iki anlatım geleneği içinde fıkra türünün kendine yer açmasının sebebi, bütün bu özellikleri ve yetenekleri kompozisyonunda korumasından kaynaklanır (Dursun, 1992).

Edebi bir tür olan fıkra ile birlikte masal türü de bu çalışmanın konu alanı içerisinde. İnsanın kendini ifade etme yolları içinde en eskilerden olan masal, çocuklara anadilinin en güzel örneklerini sunan, edebî zevki tattıran ve hayal güçlerini geliştirme olanağı sağlayan tür olma özelliğini taşımaktadır (Çetinkaya, 2007). Sözlü kültür ürünü olan masallar (Öncül, 2009), birçok bilimin yararlanabileceği bir kaynaktır. Milletlerin kültür özellikleri masalarda gizlidir. Masallar, toplumun kuruluşunu ve ana unsurlarını nitelendirmede, halk kültürünün temellerini araştırmada son derece değerli belgelerdir (Güneş ve Yakıcı, 2005). Masallar, insanın hayat ve tabiat karşısındaki tavır, duygu, sezgi ve düşüncelerini konu alırlar. İnsanın tabiatla mücadeleye başladığı dönemin olağanüstü unsurları masallara vücut vermiştir. Dolayısıyla masalarda eski kültürler, dinlere ve törelere ait motiflere sıkça rastlanır. Bir ülkenin herhangi bir yöresinde anlatılan bir masal az çok farklılıklarla o ülkenin başka yörelerinde de anlatılır. Hatta bir ülkeye ait bir masalın bazı motif ve unsurlarla başka ülkelerde de anlatıldığı görülür. Bu durumdaki masallar, millî ve

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/2 Spring 2012

evrensel değerlerin genç kuşaklara aktarılmasında, eğitimcilere uygulamada kolaylık ve yarar sağlayabilirler (Karatay, 2007).

Çocuk yazınında masalların yeri, estetik gereksinmeye koşut olarak, aynı zamanda çocukta iyi - kötü, güzel-çirkin, adaletli-adaletsiz, mutlu-mutsuz vb. kavramları ayırt etme yetilerinin gelişmesine olanak sağlayan kurmaca gerçeklikle karşılaşması ölçüsünde çok önemlidir. Masallarda iyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-yanlış arasındaki mücadeleler sık sık konu edilir. Masalların sonunda iyi, güzel ve doğru olanlar mutluluğa kavuşurken; kötüler, haksızlar cezalandırılırlar (Oğuz, 2008). Kâğıt üzerinde ulaşılabilir olmadan önce de, masallar aile ile çocuklar arasında "sessellik" (Vokalite) düzeyinde duygusal iletişimi sağlamada çok önemli bir köprü oluştururlar. Dilenirse seçilecek uygun örnekler yardımıyla, küçük yaşta edinilmesi gereken insani özellikler ve eğitimsel iletiler geleneksel doğallık içinde kazandırılabilir. Anadil becerisine çok yapıcı katkılar sağlanabilir. Ayrıca, çocukların pozitif dünya görüşünü kazanmaları masallarla daha kolay olabilmektedir (Öztürk, 2008).

Alan yazın tarandığında masalların gerçek hayattan alındığını belirtenler (Karatay, 2007) olduğu gibi, tümüyle hayal ürünü olan ve gerçekle ilgisi bulunmayan, inandırma amacı gütmeyen kısa bir anlatım türü (Batur,1998) olarak belirtenler de vardır. Masalların hayal ürünü olduğunu belirten Emmez (2008), masalların özelliklerini şu şekilde sıralamıştır: Hayal mahsulü olması, yer, zaman ve kahramanların belirsiz olması, olaylar, kahramanlar ve varlıkların olağanüstü özellikler taşıması, kahramanlarından bazılarının hayvanlar olması, inandırıcılık iddiası olmayıp inandırabilmesi, ahlaka dayalı, yararlı, eğitici olarak düşünülmesi, nesirle söylenmesi, kaynaklarının çok eskilere dayanması, söylendiği zaman ve kültürden izler taşıması, çocuklar için olduğu kadar büyükler için de söylenmesi.

Fıkra ve masal türlerinde dünya edebiyatına çok önemli eserler sunan Türk edebiyatında, Nasreddin Hoca fıkraları ve keloğlan masallarının önemli bir yeri vardır. Bu iki değerimizin ünü Türkiye sınırlarını aşmış ve tüm dünyada tanınır olmuştur.

Nasreddin Hoca

Nasreddin Hoca, Türk halk kültürünün en önemli komik figürlerindedir (Erdoğan, 2000). O, Türk Milletinin "nükte, zekâ ve hoşgörü" sembolü (Yücel, 1997), Türk halk felsefesinin zirvesi, daha yerinde bir ifadeyle "Türk düşünce sisteminin bilgeler bilgesidir". Nasreddin Hoca fıkralar aracılığıyla nesillere, eleştirel düşüncenin sistematiğini, mizahın hoşgörülü dünyasında öğretmektedir. Nasreddin Hoca'nın şehirler ve ülkeler arasında paylaşılmasını, asırlar ve coğrafyalar üstü yaşama gücünün de sırrını içinde saklamaktadır. Mevlana ve Yunus Emre "gönlün", Nasreddin Hoca da "akıl-gönül" birliğini yaratmışlardır." (Özdemir, 2010: 28). Nasreddin Hoca fıkra ve latifelerde daha çok bir halk filozofu rolünü üstlenmiştir (Ciftçi, 1998). Türk halkının dünyaca tanınmış halk filozofu, tebessüm ve eğlence kaynağı Nasreddin Hoca, fıkralarıyla yüzyıllardır her kültüre hitap etmiş ve etmektedir. Nasreddin Hoca, hazırcevap, zeki, uyumlu kişiliğiyle Türk halkının kendisidir. Fıkralarında dinleyeni önce güldürür, bir süre sonra da düşündürür (Baş, 2003). Milletinin manevî değerlerine saygılı bu Anadolu bilgesi, her seviyedeki insana hitap ederek, halkın cehaletinden kaynaklanan gülünçlükleri ve yanlışlıkları, kırıcı olmadan mizaha başvurarak ıslah etmeye çalışır. Günlük hayatın her alanıyla bağlantılı olan fıkralarının eğitici ve öğretici özellikleri halklar arasında yayılmasında önemli rol oynamıştır (Bilik, 2004).

13. yüzyılda yaşamış olan (Kurgan, 1996), Nasreddin Hoca, o dönem insanların çektiği sıkıntıları nükte ile tebessümle, bilgelik ve ders dolu fıkralarıyla dindirmeye çalışmış, insanlara ümit ve yasama sevinci vermiştir (Tör, 1986). Nasreddin Hoca, ne ufak tefek, ne iri yaradır. Nur yüzlü, neşeli bir ihtiyardır. Devrinin ilmiye sınıfının kıyafetlerini giymektedir. Bunlar, büyükçe bir

Turkish Studies

kavuk, sarık, cübbe, mintan, şalvar, kuşak, terlik, çorap yemeni gibi giysiler, ayakkabı olarak da kısa topuklu, burnu kalkık pabuçlardır. Ayrıca dinsel bir gelenek olarak da sakal ve bıyığı vardır (Uzun, 1996). Bütün Türk dünyasında tanınan ve Türklerin ortak kahraman olan Nasreddin Hoca, bütün Türklüğün timsalidir. O, Türk fıkra geleneğinin önemli bir kahramanı olmakla birlikte, Türkün ince ruhunun ulvî düşüncesinin ve felsefî derinliğinin bir temsilcisidir (Çetin, 1997).

Nasreddin Hoca dünyanın en meşhur fıkra tiplerindedir. Bütün Türk dünyasında tanındığı gibi dünya fıkra edebiyatında da en önemli isimler arasındadır. Konularını sosyal hayattan alan fıkraları her duruma ve herkese uymaktadır. Fıkraların bu özelliği dillerden düşmemesinin en önemli sebeplerindedir (Türkmen, 2008). Nasreddin Hoca karakterinin bu derece yaygınlaşmış olması ve dolayısıyla da millî kaygılar sonucunda çeşitli ülkelerde sahiplenilmesi kaçınılmaz bir sonuç olmuştur (Şimşek, 2008). Bu durum, Nasreddin Hoca, kendi zamanını yaratarak farklı asırlarda yaşayan insanları, aynı mizah topluluğu içinde toplayabilen bir zirve şahsiyet olduğunun göstergesidir. (Halbwachs, 2007).

Keloğlan

Keloğlan tipi Türk masalları içinde özel ve önemli bir yere sahiptir. Masallardaki Keloğlan, haksızlıklar ve kötülükler yapan kimselerin karşısına pervasız bir atılganlıkla çıkan; onlara onların metotlarıyla karşılık veren; saf gibi görünen fakat insanlara birçok ders veren, zaman zaman halk felsefecisi olarak algılayabileceğimiz tutum ve davranışlar içinde bulunan bir tiptedir. Bilmiyormuş gibi görünerek çok önemli öğütler verir (Yalçın ve Aytaş, 2008).

Keloğlan, bir Türk masalı kahramanıdır. Fakirliği, kelliği ve kimsesizliği yüzünden herkes tarafından hor ve hakir görülüp, küçümsenen Keloğlan, son derece dürüst, akıllı, yürekli ve daima kendinden emindir (Boyraz, 2001). Kararlı, ne istediğini bilen, amaçlarına ulaşmak için değişik yollar kullanan (Günay 1992) Keloğlan, özellikle çocuklara pratik zekânın önemini, hazırcıvahlığı, azmi, aklın fizikî güçten üstünlüğünü göstermede iyi bir araçtır (Sever, 2007).

Sözlü kültür ürünlerinden Nasreddin Hoca ve Keloğlan Türkiye'deki araştırmacılar tarafından çokça çalışılmış olmasına rağmen, Türk kültürünün bu iki önemli figürünün ilköğretim birinci kademe öğrencileri tarafından nasıl algılandığı ve Nasreddin Hoca fıkraları ve Keloğlan masallarında verilmek istenen mesaja ulaşım ulaşılmadıklarına yönelik araştırmalar yetersizdir ve bu konuda araştırmalar yapılmalıdır. Çünkü bu iki figür, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin hem ders kitaplarında hem okudukları kitaplarda sıklıkla karşılıklarına çıkmaktadır. Bu sebeple bu araştırma, öğrencilerin bu iki figürle ilgili bilgi ve algı düzeylerini araştırmayı amaç edinmiştir.

Amaç

Bu araştırma, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili bilgi ve algı düzeylerini belirleme amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla araştırma süresince, şu soruların cevabı araştırılmıştır:

1. İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili bilgi düzeyleri nasıldır?
2. İlköğretim beşinci sınıf öğrencileri Nasreddin Hoca fıkralarını ve Keloğlan masallarını hangi kaynaklardan öğrenmektedirler?
3. İlköğretim beşinci sınıf öğrencileri, Nasreddin Hoca fıkralarında verilmek istenen mesaj(lar)ı doğru algılamakta mıdır?
4. İlköğretim beşinci sınıf öğrencileri, Keloğlan masallarında verilmek istenen mesaj(lar)ı doğru algılamakta mıdır?

Yöntem

İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili bilgi ve algı düzeyleri belirlenmeye ve öğrencilerin bu iki figür ile ilgili bilgi ve algılarını derinlemesine irdelemeye çalışan bu araştırma, betimsel tarama modelindedir. Bu modelde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2009: 77). Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırmanın konusu ile ilgili var olan durumun bir fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır (Büyüköztürk, vd., 2008). Bu araştırmada da bu iki figürün öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve öğrencilerin bu iki figüre ilişkin bilgi düzeyleri olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Uşak il merkezi ilköğretim okullarına devam eden beşinci sınıf öğrencileri içerisinde rastgele yolla seçilen 172 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin % 55'i kız, % 45'i ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmada, veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile İlgili Bilgi ve Algı Düzeylerini Belirleme Envanteri” kullanılmıştır. Bu envanter, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve fıkraları ile ilgili; ikinci bölümde ise, Keloğlan ve masalları ile ilgili bilgi ve algı düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Envanterin birinci bölümünde öğrencilere, Nasreddin Hoca ile ilgili dört farklı soru sorulmuştur. Öğrencilerden birinci soruda, “Hoca ile ilgili bildiklerini yazmaları”; ikinci soruda, “bildikleri Nasreddin Hoca fıkralarının isimlerini yazmaları”; üçüncü soruda “isimlerini yazdıkları Nasreddin Hoca fıkralarını hangi bilgi kaynaklarından öğrendiklerini envantere verilmiş olanlar içerisinde işaretlemeleri”; dördüncü soruda ise, “onlara verilen Nasreddin Hoca fıkralarında verilmek istenen mesajın ne olduğunu yazmaları” istenmiştir.

Envanterin ikinci bölümünde öğrencilere, Keloğlan ile ilgili dört farklı soru sorulmuştur. Öğrencilerden birinci soruda, “Keloğlan ile ilgili bildiklerini yazmaları”; ikinci soruda, “bildikleri Keloğlan masallarının isimlerini yazmaları”; üçüncü soruda “isimlerini yazdıkları Keloğlan masallarının hangi bilgi kaynaklarından öğrendiklerini envantere verilmiş olanlar içerisinde işaretlemeleri”; dördüncü soruda ise, “onlara verilen Keloğlan masallarında verilmek istenen mesajın ne olduğunu yazmaları” istenmiştir.

Verilerin toplanmasında kullanılan envanter, kapsamlı bir alan yazını taramasına dayalı olarak geliştirilmiştir. Envanterin kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla eğitim bilimleri alanında beş akademisyen ve beş ilköğretim beşinci sınıf öğretmeninin görüşlerine başvurulmuş, öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak taslak envantere son hâli verilmiştir. Uygulama öncesinde taslak envantere yer alan soruların içerik ve anlatım açısından kontrolünü yapmak için araştırmada kullanılan örnekleme ölçütüne uyan 55 ilköğretim beşinci sınıf öğrencisi ile pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında, birinci ve ikinci bölümlerdeki bazı soruların içerik ve biçimlerinde alan uzmanları ve öğretmenlerle birlikte değişiklikler yapılmış ve envanterin son hâli verilerek veri toplama sürecine geçilmiştir. Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla araştırmacı çeşitliliğine (Yıldırım ve Şimşek, 1999) gidilmiş ve üçüncü ile dördüncü alt problemler için toplanan veriler üç farklı uzman tarafından incelenerek analiz edilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Gerekli izinler alındıktan sonra veri toplama sürecine başlanmıştır. Araştırmanın veri toplama süreci, iki aşamada özetlenebilir: Birinci aşamada, öğrencilere öncelikle envanter dağıtılmış ve onlardan envanterdeki ilk üç soruyu cevaplamaları istenmiştir. Envanterler öğrencilerden toplanmış ve öğrencilerin envanterin her iki bölümünün ikinci sorusuna verdikleri cevaplar dikkate alınarak Nasreddin Hoca fıkralarından ve Keloğlan masallarından üçer tane belirlemiştir. Belirlenen bu fıkra ve masallar, araştırmacı tarafından kitaplardan bulunup küçük bir kitapçık hâline getirilerek öğrenci sayısına çoğaltılmıştır. İkinci aşamada araştırmacı envanterini ve hazırlamış olduğu kitapçığı öğrencilere dağıtmış ve envanterin dördüncü sorusunu cevaplamalarını istemiştir. Veri toplamak için yedi farklı sınıfla veri toplama çalışması yapılmıştır. Her bir grup için veri toplama süreci, iki farklı zamanda ikişer ders saati olmak üzere dört saat sürmüştür. Toplam 243 öğrenci ile çalışılmış ancak bu öğrencilerin 172'sinden hatasız veri toplanmıştır. Veri toplama süreci iki hafta sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma için toplanan verilerin analizi, temel olarak iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, bilgisayar ortamına aktarılan veriler eksik ya da hatalı değer, aykırı değer ve çoklu değişme açısından incelenmiş; ikinci aşamada ise araştırmanın alt problemleri çözümlenmiştir. Araştırmanın bir ve ikinci alt problemlerine ait veriler, betimsel analiz tekniği ile; üç ve dördüncü alt problemlere ait veriler ise içerik ve betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin envanterin dördüncü sorusuna verdikleri cevaplar, üç farklı öğretmen tarafından içerik analizi yapılmış ve bu öğretmenlerin verdikleri puanların aritmetik ortalamaları alınmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın yukarıda belirtilen yöntem ve teknikler kullanılarak yapılan analizleri sonucunda elde edilen bulguları ve bulgulara ilişkin yorumlar, araştırmanın alt problemleri sırası dikkate alınarak sunulmuştur.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, Nasreddin Hoca ile ilgili bilgi düzeylerini gösteren dağılım, Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Nasreddin Hoca ile İlgili Bilgi Düzeylerini Gösteren Dağılım (n=172)

Nasreddin Hoca	Yüzde (%)	Nasreddin Hoca	Yüzde (%)
Komik	58	Hilekâr	21
Eşeğe Ters Binen	53	İmam	21
Hazır Cevap	44	Öğüt Veren	19
Bilgili	42	Şişman Yaşlı Dede	17
Zeki	31	Kavuklu	17
Yalancı	26	Beyaz Sakallı	14
Fıkralarıyla Güldüren	23	İyi Birisi	11

Turkish Studies

Tablo 1'deki verilere göre öğrenciler, Nasreddin Hoca'yı daha çok “*Komik (%58)*” ve “*Eşeğe Ters Binen (%53)*”, şeklinde tanımlamaktadırlar. Ayrıca, Hocanın “*Hazırcevap (%44)*” ve “*Bilgili (%42)*” özellikleri de, öğrencilerin cevaplarında öne çıkmaktadır. Öğrencilerin azımsanmayacak oranı, Nasreddin Hoca'yı, “*Yalancı (%26)*” ve “*Hilekâr (%21)*” olarak tanımlamaktadırlar. Nasreddin Hoca'yı yalancı ve hilekâr olarak tanımları, oldukça ilginçtir. Çünkü bu iki kötü özellik Nasreddin Hoca'da olmayan özelliklerdir.

Bugün dünyanın birçok ülkesinde Nasreddin Hoca fıkraları bilinmekte ve anlatılmaktadır. Hoca ile ilgili bilgiler, Türk zekâsının ve dehâsının kültür elçiliğini yapan Hoca'nın kişilik olarak derin ufuklu olduğunu göstermektedir. Hoca zekidir ama yalancı ve hilekâr değildir. Hoca'nın yalancı ve hilekâr gibi gösterildiği fıkralarda bile yalancılığa ve hilekârlığa bir eleştiri söz konusudur. Aynı zamanda fıkralarında bu yönlerini akıllılık sananlara çoğu zaman haddini bildirdiği görülür. Onun fıkralarında, hünerli olmaya ve çalışkanlığa övgü vardır (Dedebağı, 2007). Nasreddin Hoca'nın fıkraları dikkatlice incelendiğinde yüzeysel olarak çıkarılan anlamının tersine yalancı ya da hilekâr özellikleri taşımadığı görülecektir. Nasreddin Hoca'yı bir bütün olarak değerlendirdiğimizde fıkralardaki bilinç dönüştürme eylemi açığa çıkacaktır. Nasreddin Hoca'nın insan zihnini ters yüz edici söylemlerinin, düşük karakter özelliklerini dahi yükseltici bir etkisi olduğu iddia edilebilir (Özünel, 2008).

Nasreddin Hoca fıkralarının farklılaşması ile ilgili Şimşek (2008) fakelore kavramından bahsetmiştir. Fakelore, gerçek oldukları iddia edilen sahte ve uydurma eserlerin sunulmasıdır. Bu ürünler, alandan toplanmazlar, ancak sürekli bir tekrarlamaya zincirinde evvelki edebî eserlerden ve gazete kaynaklarından yararlanılarak yeniden yazılır veya değişikliğe uğrayarak ortaya çıkmış olabilirler. Öğrencilerin algılarında olumsuz tutum geliştirebilecek bu fıkraların Nasreddin Hoca'ya ait olduğunu söylemek mümkün değildir. Ayrıca, anlaşılması için soyut düşünme becerisi gerektiren ve yüzeysel olarak düşünüldüğünde yanlış algılanabilecek Nasreddin Hoca fıkralarının bu sebeple öğrencilerin ileriki yaşlarında verilmesi gereklidir.

Öğrencilerin, Keloğlan ile ilgili bilgi düzeylerini gösteren dağılım, Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Keloğlan ile İlgili Bilgi Düzeylerini Gösteren Dağılım (n=172)

Keloğlan	Yüzde (%)	Keloğlan	Yüzde (%)
Kel Kafalı	57	Kurnaz	27
Çizgi Film Kahramanı	53	Yardımsaver	23
Akıllı	52	Cesur	21
Tembel	46	Temiz Kalpli	21
Söz Dinlemeyen	37	Annesiyle Yaşar	18
Arkadaş Canlısı	29	Masal Kahramanı	13

Tablo 2'deki verilere göre öğrenciler, Keloğlanı daha çok “*Kel Kafalı (%57)*”, “*Çizgi Film Kahramanı (%53)*” ve “*Akıllı (%52)*”, olarak tanımlamaktadırlar. Ayrıca, Keloğlanın “*Tembel (%46)*” ve “*Söz Dinlemeyen (%37)*” özellikleri de, öğrencilerin cevaplarında öne çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Keloğlan'ı tembel, söz dinlemeyen ve kurnaz olarak algılamaları dikkate alınmalıdır. Çünkü, ilköğretim birinci kademe öğrencileri masallardaki kahramanlarla kendilerini özdeşleştirmeye ve onları model almaya eğilimlidirler. Bir kahramanın dahası tipin okuyucu tarafından olumlanması, yani kahramanın yaptığı eylemlerin okuyucu tarafından kabul edilmesi, örnek alınması özdeşleşmedir ve bu örnek alınma ile okuyucu kendi davranışlarına

Turkish Studies

da yeni bir yön verecektir (Sever, 2007). Bu durum, öğretmenlerin ve velilerin Keloğlan'ı kötü özellikleriyle ön plana çıkaran masalları öğrencinin okuyacakları listesinden çıkarmaları zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Türk masalları içinde önemli bir yere sahip olan Keloğlan masallarının kel kahramanı, rakipleri ile mücadele ederken onlara onlarınkine benzer yollarla cevap verir. Onun zaferlerinin arkasında ince zekâ ürünü oyunlar vardır. Kötülük, güç ve zulüm sembolleri hangi yöntemi kullanıyorsa Keloğlan onlardan daha işlevsel ve kıvrak bir değişkenlikle o figürlere üstün gelecek yeteneklerle donanır. Farklı hile ve tuzaklara karşı Keloğlan, hızlı bir manevra ile daha üstün taktik geliştirerek aşama kaydeder (Harmancı, 2010).

Öğrencilerin, bildikleri Nasreddin Hoca fıkralarının ve Keloğlan masallarının adlarını gösteren dağılım, Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Bildikleri Nasreddin Hoca Fıkraları ve Keloğlan Masallarının Adlarını Gösteren Dağılım (n=172)

Fıkra Adı	Yüzde (%)	Masal Adı	Yüzde (%)
Parayı Veren Düdüğü Çalar	49	Keloğlan ile Padişahın Kızı	54
Kazan Doğurdu	46	Keloğlan ile Yedi Başlı Yılan	48
Ya Tutarsa	41	Keloğlan Devler Ülkesinde	33
Eşeğe Ters Binmiş	32	Keloğlan ve Kırk Haramiler	27
Ye Kürküm Ye	29	Keloğlan'ın Talihi	23
Yorgan Gitti Kavga Bitti	28	Keloğlan İle Prenses	13
Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?	26	Keloğlan ve Karakaçan	11
Ben Zaten İncektim	19		

Tablo 3'deki veriler dikkate alındığında öğrencilerin Nasreddin Hoca fıkraları içerisinde daha çok, "Parayı Veren Düdüğü Çalar (%49), Kazan Doğurdu (%46) ve Ya tutarsa (%41)" fıkralarını bildikleri görülmektedir. "Keloğlan ile Padişahın Kızı (%54), Keloğlan ile Yedi Başlı Yılan (%48) ve Keloğlan Devler Ülkesinde (%33)" masalları ise öğrencilerin cevaplarında öne çıkmaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin "Nasreddin Hoca fıkralarını ve Keloğlan masallarını hangi kaynaklardan öğrendiniz?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Nasreddin Hoca Fıkralarını ve Keloğlan Masallarını Hangi Bilgi Kaynaklarından Öğrendiklerini Gösteren Dağılım (n=172)

Bilgi Kaynakları	Nasreddin Hoca (%)	Keloğlan (%)
Ders kitaplarından okudum, öğrendim.	21	11
Öğretmenimden dinledim, öğrendim.	17	8
Ailemden öğrendim (anne, baba veya diğ.)	2	1
Televizyondan izledim, öğrendim.	13	54

Turkish Studies

Hikâye kitaplarından okudum, öğrendim.	45	25
Arkadaşlarımdan dinledim, öğrendim.	2	1
Toplam	100	100

Tablo 4'deki verilere göre, araştırmaya katılan öğrencilerin Nasreddin hoca fıkralarını daha çok ders kitaplarından (%45); Keloğlan masallarını televizyondan (%54) öğrendikleri görülmektedir. Bu verilere göre öğrenciler, Keloğlan masallarını daha çok TRT Çocuk Kanalında yayınlanan Keloğlan Masalları çizgi filmlerinden öğrendikleri söylenebilir. Televizyonun bu husustaki katkısı yadsınamaz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili ailesinden neredeyse hiç bilgi almış olmamaları önemli bir sonuçtur. Bu sonuç, ailelerin kültürel değerlerimizle ilgili çocuklarını bilgilendirmeye yeterince eğilimli olmadıklarını göstermektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, Nasreddin Hoca fıkralarında verilen mesaja ulaşip ulaşamadığını gösteren dağılım Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin, Nasreddin Hoca fıkralarında verilen mesaja ulaşip ulaşamadığını gösteren dağılım

Nasreddin Hoca Fıkraları	Çok Başarılı (%)	Başarılı (%)	Orta (%)	Başarısız (%)	Çok Başarısız (%)
	1	2	3	4	5
Parayı Veren Düdüğü Çalar	6	14	26	30	24
Kazan Doğurdu	3	8	25	28	36
Ya Tutarsa	4	9	34	26	27
Ortalama	4	10	29	28	29

Tablo 5'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin, "Parayı Veren Düdüğü Çalar" fıkrasında verilmek istenen mesajı algılamada "Çok başarısız (%30)" veya "Başarısız (%24)"; "Kazan Doğurdu" fıkrasındaki verilmek istenen mesajı algılamada "Çok Başarısız (%28)" veya "Başarısız (%36)"; Ya Tutarsa fıkrasındaki verilmek istenen mesajı algılamada "Çok Başarısız (%26)" veya "Başarısız (%27)" oldukları görülmektedir. Öğrencilerin fıkralardaki verilen mesajı algılamada ortalamaları dikkate alındığında, "Çok Başarısız (%29)" veya "Başarısız (%28)" oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, Nasreddin Hoca fıkralarında verilmek istenen mesajlara ulaşamadıkları görülmektedir. Bunun nedenleri tartışılmalıdır. Fıkraların öğrencilerin seviyesinin üstünde olması bu nedenlerden biri olabilir. Diğer bir neden ise, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin tam olarak soyut işlemler dönemine geçmiş olmamaları ve soyut düşünme becerisine sahip olmamaları olabilir. Ayrıca, Nasreddin hocaya ait ya da ona atfedilen fıkralardan bazılarında çıkarılacak yüzeysel mesajlar çok olumlu değildir. Bu tür fıkralar üst sınıflara ötelenmelidir. Bu tür fıkraların eğitim öğretim sürecinde işleniş biçimi de mesajın doğru algılanıp algılanmadığını etkileyebilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, Keloğlan masallarında verilen mesaja ulaşip ulaşamadığını gösteren dağılım Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6:Öğrencilerin, Keloğlan masallarında verilen mesaja ulaşip ulaşamadığını gösteren dağılım

Keloğlan Masalları	Çok Başarılı (%)	Başarılı (%)	Orta (%)	Başarısız (%)	Çok Başarısız (%)
	1	2	3	4	5
Keloğlan ile Padişahın Kızı	29	27	30	10	4
Keloğlan ile Yedi Başlı Yılan	32	30	26	6	6
Keloğlan İle Kuyudaki Dev	26	38	21	7	8
Ortalama	29	31	26	8	6

Tablo 6’deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin, “Keloğlan ile Padişahın Kızı” masalındaki verilmek istenen mesajı algılamada “*Çok Başarılı (%29)*” veya “*Başarılı (%27)*”; “Keloğlan ile Yedi Başlı Yılan” masalındaki verilmek istenen mesajı algılamada “*Çok Başarılı (%32)*” veya “*Başarılı (%30)*”; Keloğlan İle Kuyudaki Dev” masalındaki verilmek istenen mesajı algılamada “*Çok Başarılı (%26)*” veya “*Başarılı (%38)*” oldukları görülmektedir. Öğrencilerin masallarda verilen mesajı algılamada ortalamaları dikkate alındığında, “*Çok Başarılı (%29)*” veya “*Başarılı (%31)*” oldukları görülmektedir. Bu durum keloğlan masallarında verilmek istenen mesajların öğrencilerin yarısından fazlası tarafından algılandığını göstermektedir. Bu durumda Nasreddin Hoca fıkraları ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri öğrenciler için soyut ve anlaşılmasız gelmekte iken keloğlan masalları somut ve anlaşılır gelmektedir denilebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili bilgi ve algı düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada, “öğrencilerin Nasreddin Hoca ve Keloğlan ile ilgili bilgi düzeylerin ne olduğu”, “Nasreddin Hoca fıkralarını ve Keloğlan masallarını hangi kaynaklardan öğrendikleri” ve “fıkralardaki ve masallardaki verilmek istenen mesajı doğru algılayıp algılayamadıkları” araştırılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, öğrenciler, Nasreddin Hocayı, “komik, eşeğe ters binen hazırcevap ve bilgili” olarak tanımlamaktadırlar. Ancak Nasreddin Hoca’yı, “yalancı ve hilekâr” olarak tanımlayan öğrenci sayısı da azımsanmayacak orandadır. Öğrenciler Keloğlanı ise daha çok “kel kafalı, çizgi film kahramanı ve akıllı” olarak tanımlamaktadırlar. Ayrıca, Keloğlanın “tembel ve söz dinlemeyen” özellikleri de, öğrencilerin cevaplarında öne çıkmaktadır. Öğrencilerin, Nasreddin Hoca fıkraları içerisinden daha çok, “Parayı Veren Düdüğü Çalar, Kazan Doğurdu ve Ya Tutarsa” fıkralarını; Keloğlan masallarından ise daha çok “Keloğlan ile Padişahın Kızı, Keloğlan ile Yedi Başlı Yılan ve Keloğlan Devler Ülkesinde” masalları ise öğrencilerin cevaplarında öne çıkmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, Nasreddin Hoca fıkralarını daha çok ders kitaplarından, Keloğlan masallarını ise daha çok televizyondan öğrendikleri görülmektedir.

Turkish Studies

Araştırmaya katılan öğrencilerin Nasreddin Hoca fıkralarında verilmek istenen mesajlara ulaşmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin yarısından fazlası, “Parayı Veren Düdüğü Çalar”, “Kazan Doğurdu” ve “Ya Tutarsa” fıkralarındaki verilmek istenen mesajı algılamada “çok başarısız” veya “başarısız” oldukları görülmektedir. Öğrencilerin yarısından fazlası, “Keloğlan ile Padişahın Kızı”, “Keloğlan ile Yedi Başlı Yılan” ve “Keloğlan İle Kuyudaki Dev” masallarındaki verilmek istenen mesajı algılamada ise “çok başarılı” veya “başarılı” oldukları görülmektedir. Bu sonuç keloğlan masallarında verilmek istenen mesajların öğrenciler tarafından yarısından fazlasında algılandığını göstermektedir.

Nasreddin Hoca'ya ait olduğu söylenen fıkraların kaynağını araştırmak gerekir. Çünkü alan yazında birçok araştırmacının da belirttiği gibi Hocanın pek çok fıkrasının kaynağı tartışmalıdır ve bunlar Nasreddin Hoca'ya ait değildir (Örneğin, Sakaoğlu, 2004; Yıldırım, 1999). Bu karışıklığın sebebini Türkmen (2008), şu şekilde açıklamıştır: “Adamın biri...” veya “Hocanın biri...” gibi anlatılmakta olan birçok fıkra Hoca'ya mal edilmiş olabilir. Herhangi bir fıkra anlatılmaya başlanınca veya “Hocanın veya adamın biri bir gün...” tarzındaki bir ifade kullanılınca zihnimizdeki ilk çağrışım Nasreddin Hoca'ya aittir. Pek çok fikranın Hoca'ya atfedilmesinde bu çağrışımın rolü olabilir. Ayrıca “Adamın biri...” diye bir fikraya başlanınca zihinlerde ister istemez “kim” sorusu oluşacaktır. Bu tür anlatılar Hoca'yla ilişkilendirilince “kim” sorusu da cevap bulmaktadır. Nasreddin Hoca hakkında yapılan çoğu tartışma “ona atfedilen” “ahlak dışı”, “geleneklere aykırı” fıkralardan kaynaklanmaktadır. Nasreddin Hoca hassas bir değerdir ve lekelenmemesi gerekir. Oğuz (2011) ise, Nasreddin Hoca fıkraları gibi halk anlatılarının farklılaşmasını, “ana yoldan sapma” olarak ele almak yerine “yeni mekâna uyum sağlama” olarak görmekte ve bu uyumun anlatının yeni taşıyıcılar kanalıyla anlatılmasını, böylece kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşatılmasının sağladığını savunmaktadır. Yeni yerine yerleşen eski metin bambaşka bir kimliğe ve biçime bürünmektedir.” şeklinde açıklamaktadır. Bu şekilde Nasreddin Hoca fıkraları bilerek ya da bilmeyerek kirletilmiştir (Bitik, 2007)

Nasreddin Hoca, yalnızca insanları güldüren, çocukları eğlendiren komik bir kişi değil, mizah unsuru ile birlikte düşünmeyi de ön plana çıkaran bir kişidir. O mizahı kullanırken toplumdaki aksayan yönlerine dikkat çekmeyi başlıca amaç edinmiştir. Nasreddin Hoca'nın bazen doğru kararlar vermeyen kadıları, bazen rüşvet alan yöneticileri, bazen de kişisel çıkarları için toplumsal değerlere aykırı davranışlar içinde olan sıradan insanların bu yönlerini mizah konusu yaparak, onlarla alay ederek, onları küçük düşürerek bir değerler sistemi oluşturmaya çalıştığı görülür. Çünkü onun amacı; nükteleriyle olayları alaya ve hafife almak, insanları güldürmek, çocukları eğlendirmek olduğu kadar; insanları yönlendirmek, aydınlatmak, rehberlik etmek ve mesajlarını; insanları sıkmadan, onların duygu dünyasına hitap ederek vermektir. O tam bir halk eğitimcisidir. Her fıkrasının sonunda ders verici bir nokta vardır. Hemen hemen herkesin de onun fıkralarının sonunda “iyi bir ders vermiş olduğu” düşüncesine katılması, Nasreddin Hoca'nın eğitimci yönünün gösterir. O, fıkralarıyla yalnızca Türk halkı için eğitsel bir değer taşımakla kalmaz, fıkralarının dünyaya yayılması nedeniyle bütün insanlık için aynı işlevi yerine getirir (Dedebaşı, 2007).

Keloğlan, masal kitaplarında daha çok, annesiyle birlikte yaşayan ve onun sözünü dinlemeyen, kel kafalı, tembel ve yaramaz bir çocuk olarak çıkmıştır karşımıza. Ancak keloğlan masallarının, TRT Çocuk Kanalında yayınlanmaya başlanmasıyla bu algının değiştiğini söyleyebiliriz. Çünkü yayınlanan bu dizi çizgi filmlerde Keloğlan, yardımsever, zeki, pratik ve iyi niyetli kişiliği ön plana çıkmaktadır. Bu programlarda, Keloğlan'ı olması gerektiği şekliyle, Anadolu insanının büyük düşler kurabilen, pragmatist olmayan, erdemli, sağduyulu, temiz kalpli ve zeki bir temsilcisi olarak gösteren masallarının çizgi filmlerinin yapılmasına devam edilmelidir.

Turkish Studies

Çocuklarımızın odalarında, kreşlerinin ve okullarının duvarlarında boy gösteren, Caillio, Tom ve Jerry, Twetty, Miky Mouse, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Bugs Bunny gibi batılı çizgi karakterler, bize kendi kültürümüze ait sevilen hayali veya gerçek kahramanlarımızı çocuklarımıza sevdiremediğimizi göstermektedir. Nasreddin Hoca ve Keloğlan Türk kültürünün önemli figürleri olmasına rağmen, küçük yaşta çocukların hayal dünyasında tahtlarını kuramamışlardır ve bu durum vahim bir durumdur (Çetin, 2010).

Çocuğun düşünce ve sanat eğitimine katkıda bulunan ve güzel ve etkili ürünlerden oluşan (Ciravoğlu, 1999; Develioğlu, 1996; Gökşen, 1980) çocuk edebiyatı ürünlerinin içerik ve sunuş niteliği önemlidir. Özellikle de öğrencilere sunulan Türk halk kültürünün figürleri ile ilgili çocuk edebiyatı ürünlerinin niteliği çok yüksek olmalıdır.

Türkçe dersleri değer eğitiminin gerçekleştirilmesinde en uygun derslerden birisidir. Bu ders metinler aracılığıyla işlenmektedir. Daha nitelikli ve doğruluğundan emin olunan Nasreddin Hoca ve Keloğlan metinlerinin Türkçe ders kitaplarında yer almalıdır. Ayrıca sınıf kitaplıklarında ya da öğrenci kitaplıklarında Nasreddin Hoca ve Keloğlan kitaplarının doğruluğundan emin olunan kitapların yer alması sağlanmalıdır.

Nasreddin Hoca ve Keloğlan Türklerin önemli kültürel değerleridirler. Yüksek kişilik özelliklerine sahip bu değerlerimizin yalan yanlış fıkralarla ve masallarla yıpratılmasına izin verilmemelidir. Bu figürlere atfedilen fıkralar ve masalların sahte mi yoksa gerçek mi olduğu mutlaka araştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- BAŞ, B. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin türleri üzerine bir inceleme. *TÜBAR-13*, 257-265.
- BATUR, S. (1998). *Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Altın Yayınları.
- BİLİK, N. (2004). Nasreddin Hoca fıkralarının Pakistan'daki Nasreddin Hoca fıkralarıyla mukayesesi. *Nüşa*, 4(15), 53-62.
- BİTİK, E. Ö. (2007). Fıkra türünde "kirlenmeye" müdahale ve idealleştirilen fıkra tipinde arasözlerin izi: Temel'li fıkralar. *Millî Folklor*, 19(75), 72-75.
- BORATAV, P. N. (1992). *Türk Fıkraları ve Nasreddin Hoca*. İstanbul: Adam.
- BOYRAZ, Ş. (2001). Halk kültürü unsurlarının televizyon reklamlarında kullanılması. *Millî Folklor*, 49, 93-108.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ-ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. & DEMİREL, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem
- CİRAVOĞLU, Ö. (1999). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Esin Yayıncılık.
- ÇETİN, İ. (1997). *Nasrettin Hoca ve yaşadığı çevre. Nasreddin Hoca sempozyumu bildirileri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- ÇETİN, Y. (2010). Okutan çizgiler. *Millî Folklor*, 22(85), 193-198.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/2 Spring 2012

- ÇETİNKAYA, Z. (2007). Öğretmenlerin masallara ve bunların Türkçe öğretiminde kullanımına ilişkin görüşleri ölçeğinin geliştirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(2), 107-119.
- CİFTÇİ, H. (1998). *Klâsik İslam edebiyatında hiciv ve mizah*. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (10),139-162.
- DEDEBAĞI, H. (2007). *Nasreddin Hoca fıkralarının eğitim yönünden değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- DEVELİOĞLU, F. (1996). *Osmanlıca Türkçe ansiklopedik lugat*. Ankara: Aydın.
- DURŞUN Y. (1992). Fıkra, Türk dünyası el kitabı. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- ELÇİN, Ş. (1993). *Halk edebiyatına giriş*. Ankara: Akçağ.
- EMMEZ, C. B. (2008). *Sözlü gelenekten modern masala: Çocuk edebiyatında masal üzerine halk bilimsel bir inceleme (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- ERDOĞAN, N. (2000). Devleti 'İdare etmek': Maduniyet ve düzenbazlık. *Toplum ve Bilim*, (83), 8-31.
- GÖKŞEN, E. N. (1980). *Örnekleriyle çocuk edebiyatımız*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- GÜNAY, U. (1992). *Türk dünyası el kitabı, III*. Ankara: TKAE.
- GÜNEŞ, A. & Yakıcı, A. (2005). *Burdur masallarında kadın ve su*. Burdur Sempozyumu Bildiri Kitabı, 229-233, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- HALBWACHS, M. (2007). Kolektif bellek ve zaman. *Cogito*, (50), 55-76.
- HARMANCI, M. (2010). Keloğlan'ın hilebazlığı. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 1(2), 79-94.
- KARASAR, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın, Dağıtım.
- KARATAY, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretiminde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.
- KURGAN, Ş. (1996). *Nasrettin Hoca*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- OĞUZ, M.Ö. (2008). *Masallar*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- OĞUZ, M. Ö. (2011). Çok kahramanlı ve/veya çok mezarlı anlatı kahramanları: Yunus Emre. *Millî Folklor*, 23(91), 5-11.
- ÖNCÜL, K. (2009). Masallardaki devlet kuşu motifi. *Millî Folklor*. 21(84). 175-181.
- ÖZDEMİR, N. (2010). Mizah, eleştirel düşünce ve bilgelik: Nasreddin Hoca. *Millî Folklor*, (22)87, 27-40
- ÖZTÜRK, A. O. (2008). Masalları uyutmak. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 494-499.
- ÖZÜNEL, E. (2008). Hoca Nasrettin, kahraman mı anti-kahraman mı, hilebaz mı, bilge mi? *Millî Folklor*, 20(78), 22-27.
- SAKAOĞLU, S. (2004). Türk halk kültürü ve Nasreddin Hoca. *Türk Dili*, 632.
- SEVER, M. (2007). Ziya Gökalp masallarında tipler. *Millî Folklor*, 19(74), 29-33.
- ŞİMŞEK, F. I. (2008). Fakelore kavramı ve Nasreddin Hoca. *Millî Folklor*, 2(79), 84-89.

Turkish Studies

-
- TÖR, N. (1986). *Eğitim değerleri açısından Nasrettin Hoca fıkraları (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- TÜRKMEN, S. (2008). Türkçenin söz varlığında Nasreddin Hoca'nın yeri. *Karadeniz Araştırmaları*, 5(17),153-159.
- UZUN, K. (1996). *Nasreddin Hoca araştırması: Açıklanmış fıkraları*. Konya: Damla Yayınları.
- ÜLPER, H. (2002). *Nasrettin Hoca fıkralarının dil, üslup ve eğitim yönünden incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- YALÇIN, A. & AYTAŞ, G. (2008). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ.
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- YILDIRIM, D. (1999). *Türk edebiyatında Bektaşî fıkraları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- YÜCEL, A. (1997). *Nasrettin Hoca ve hoşgörü üzerine. Nasreddin Hoca sempozyumu bildirileri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.